

Fremtidens mad risikerer at blive ensformig

24.10.2025 11:57:56 CEST | Frie Bønder - Levende Land, Landsforeningen
Praktisk Økologi og Folkeoplysningsnetværket Øko-Net | Pressemeddelelse

**Mangfoldigheden af planter bliver begrænset, hvis EU vedtager ny lov
om bytte og handel med frø**

Foto: Den Bæredygtige vej nej: Lotte Børresen, forperson for Praktisk Økologi, dyrker den gamle danske Sjelleært i sin have. Den kommer fra Sjelle Skole, vest for Århus, hvor den blev dyrket af skolelæreren tilbage i 1920'erne. Lotte Børresen dyrker den, fordi den smager godt og er nem at dyrke. Frø fra ærten sælges lokalt sammen med andet overskud fra haven. På den måde bliver den både bevaret for eftertiden og tilgængelig for andre, der vil dyrke den. Hvis de nye regler for frø bliver en realitet, vil salg af Sjelleært kræve, at der meldes ind til de danske myndigheder, hvor mange ærter, der bliver solgt hver år. På samme måde vil det skulle dokumenteres, hvor meget der bliver solgt af skalotteløget Rød Virksund og alle de andre specielle gamle sorter, der dyrkes og sælges fra haven.

En menu med høj biodiversitet er den sundeste - det er efterhånden almen viden. Men biodiversiteten i vores mad får svære vilkår, hvis nye EU-regler, der lige nu ligger på landbrugsministrenes bord, bliver vedtaget, som der er lagt op til.

Gamle danske sorter forsvinder

Ifølge det nye lovforslag vil det primært være frø af ganske få og helt ensartede sorter, som er registreret på EU's sortsliste, der i fremtiden kan handles og dermed dyrkes og spises i Danmark.

Lokale ærtesorter og gamle danske sorter af tomater, kål og græskar, der er forædlet med metoder, så man stadig selv kan tage frø af dem, vil derimod blive sværere at få lov til at forhandle og dyrke, fordi frøene ikke sælges kommercielt.

“Vi risikerer, at mange af de specielle sorter, der er gode at dyrke i haver og på små jordbrug vil forsvinde”, siger Lotte Børresen, der er forperson for Landsforeningen Praktisk Økologi, som blandt andet arbejder med at øge biodiversitet i haver og små selvforsyningslandbrug.

Traditionelle frø kan ikke registreres

Foreningen er den ene af tre danske organisationer, der arbejder sammen for at råbe den danske befolkning og politikerne op. De andre to organisationer er Foreningen Frøsamlerne, der bevarer traditionelle plantesorter, og Frie Bønder – Levende Land, der taler de små og mellemstore jordbrugs sag. Størstedelen af de traditionelle sorter er ikke på EU's sortsliste, fordi de ikke er ensartede nok til at blive registreret.

“Det gælder for eksempel frø fra bønner og ærter, der er gået i arv i familier gennem mange generationer,” siger Louise Windfeldt fra Foreningen Frøsamlerne.

Frøene vil ikke kunne registreres på sortlisten i EU, selvom de er en del af vores kulturarv, og desuden værdifulde at dyrke og spise. For at kunne det, skal de SES-testes. Det vil sige, at man over en årrække skal kunne bevise, at sorten er Selvstændig, Ensartet og Stabil. Det er ensartetheden, det kniber med hos de gamle sorter – de er simpelthen for genetisk uensartede til at kunne registreres.

Uensartede sorter er mere robuste

Uensartetheden kan forresten vise sig at blive en fordel. En sort, der er forskelligartet, er bedre til at tilpasse sig for eksempel tørke eller kulde, fordi det er mere sandsynligt, at nogle af planterne vil overleve, end hvis de er helt ens.

Det giver større robusthed og dermed sikkerhed for at kunne høste, også hvis klimaet ændrer sig. De gamle sorter har dermed nogle egenskaber, der kan blive vigtige, hvis vi går imod mere usikre dyrkningsforhold. Men derfor kan de alligevel ikke komme på EU's sortsliste.

Danmarks liberale frølovgivning

Disse regler har egentlig været gældende i EU i mange år.

I Danmark har vi bare haft en undtagelse fra dem, så almindelige borgere, netværk og foreninger siden 2015 frit har kunnet bytte og sælge uregistrerede frø, så længe det ikke var til kommercielt brug.

Det har resulteret i, at flere gamle sorter er kommet i dyrkning i haver og på mindre landbrug, i øvrigt uden at det har givet nogen form for problemer i form af fx plantesygdomme eller skadedyr. Blot større biodiversitet.

“Danskerne tager i dag for givet, at man kan bytte havefrø med sin nabo eller sælge frø til andre havedyrkere på markeder eller i sin webbutik. Men det er kun fordi, vi har en af Europas mest liberale frølovgivninger”, siger Louise Windfeldt fra Foreningen Frøsamlerne.

Genbanker og haveejere bliver undtaget loven

Desværre vil den nye lov om salg og bytte af frø, der er under forhandling, give hele EU ens regler i fremtiden, og ifølge lovforslaget kan man kun sælge og bytte frø, der er officielt registreret.

Alle, der dyrker frø, som ikke er på EU's officielle frøliste, vil skulle registreres, og al bytte eller handel med frø skal dokumenteres.

“Vi forventer dog, at almindelige haveejere vil blive taget ud af den nye lovgivning, så de også fremover kan udveksle frø. Det samme vil nok ske for genbanker, så både forskning og privat frøbytte vil blive undtaget”, siger Louise Windfeldt fra Frøsamlerne.

Små jordbrug underlægges kontrol

”Men de små jordbrug, der producerer grøntsager til lokale markeder i hele Europa, dyrker i høj grad afgrøder, der ikke er registreret i dag,” siger Ole Kjærulff Davidsen fra Frie Bønder – Levende Land og fortsætter: “De vil fremover blive yderligere begrænset i, hvad og hvor meget, de må dyrke og sælge, og de vil få et stort arbejde med at administrere og melde ind til myndighederne, så snart de vil købe eller sælge frø.”

På den måde bliver havedyrkerne også ramt. Det kan nemlig blive meget svært at få fat i frø af de mere sjældne sorter, fordi man rammer det led, hvor frøene bliver opformeret og bevaret.

Frygt for dårlige frø er ubegrundet

Reglerne, der rammer havedyrkere og mindre landbrug, er egentlig blot en uheldig følge af et større lovforslag om handel med frø. Det skyldes en frygt i EU's større landbrug for, at mindre kontrol kan føre til dårligere frøkvalitet og flere plantesygdomme.

Men det er her, vi kan bruge erfaringerne fra Danmark: I de ti år, vi frit har kunnet bytte og sælge uregistrerede frø, har det hverken resulteret i flere plantesygdomme, frø af dårlig kvalitet eller andet, som kunne være en hindring for at fortsætte som hidtil.

En undersøgelse fra 2022 har derimod vist, at der er kommet større diversitet på frømarkedet, blandt andet af gamle – og i mange tilfælde sjældne – sorter.

“Derfor anbefaler vi i Frøsamlerne, Praktisk Økologi og Frie Bønder - Levende Land, at man undtager alt bevaringsarbejde fra den nye lovgivning,” siger Lotte Børresen.

“Samtidig kan man give bønder ret til at bytte frø med hinanden, som de har gjort i tusindvis af år. Det er nemlig heller ikke tilladt i EU i dag,” fortsætter Ole Kjærulff Davidsen.

200.000 underskrifter mod lovforslaget

De tre foreninger deler deres bekymring over EU's lovforslag med 200.000 borgere i Europa, der har skrevet under på et opråb til politikerne: “[Raise Our Forks for Diversity](#)”.

Det skal få dem til at ændre i den frølovgivning, der er på vej, så den i stedet tilgodeser bønders, foreninger og netværks ret til fortsat at kunne dyrke og sælge frø af mange forskellige uregistrerede sorter.

Dermed vil man i EU også fremover sikre et varieret udvalg af korn, grøntsager og frugt, og borgerne vil selv have ret til at bestemme, hvilken mad, de vil spise.

Lovforslaget behandles i EU 6. og 7. november 2025.

Kontakter

Louise Windfeldt

Hortonom, PhD, fagjournalist

Faglig sekretær

Foreningen Frøsamlerne

louisewindfeldtschmidt@gmail.com

Tlf: +45 23 44 84 21

www.froesamlerne.dk

Ole Kjærulff Davidsen

Forperson

Frie Bønder - Levende Land

fbll@outlook.dk

Tlf: +45 26 84 90 90

www.friebonderlevendeland.com

Lotte Hovmark Børresen

Forperson

Landsforeningen Praktisk Økologi

forkvinde@praktiskoekologi.dk

Tlf: +45 51 94 71 09

<https://www.oekologi.dk/>

Billeder

Lotte Børresen, forperson for Praktisk Økologi, dyrker den gamle danske Sjelleært i sin have. Den kommer fra Sjelle Skole, vest for Århus, hvor den blev dyrket af skolelæreren tilbage i 1920'erne. Lotte Børresen dyrker den, fordi den smager godt og er nem at dyrke. Frø fra ærten sælges lokalt sammen med andet overskud fra haven. På den måde bliver den både bevaret for eftertiden og tilgængelig for andre, der vil dyrke den. Hvis de nye regler for frø bliver en realitet, vil salg af Sjelleært kræve, at der meldes ind til de danske myndigheder, hvor mange ærter, der bliver solgt hver år. På samme måde vil det skulle dokumenteres, hvor meget der bliver solgt af skalotteløget Rød Virksund og alle de andre specielle gamle sorter, der dyrkes og sælges fra haven. **Foto: Den Bæredygtige vej nej**

Et nyt lovforslag fra EU kan på kort sigt give os færre slags korn, grønt og frugt at vælge imellem som forbrugere. På længere sigt kan det blive et problem at producere

mad nok i en verden, hvor klimaet forandrer sig, og handelsforbindelserne er usikre. **På billedet: Louise Windfeldt**

Alle frø, der i dag er uregistrerede, risikerer at blive underlagt krav om mærkning og kontrol, hvis et nyt lovforslag fra EU bliver til virkelighed. Og selvom private havedyrkere nok bliver fritaget fra loven, regner man med, at foreninger, netværk og små landbrug, der dyrker og bevarer kulturplanter, i fremtiden skal registrere alle deres frø.

På billedet: Caroline Mahler Lundsteen

Vedhæftede filer

- [Bureaucracy Against Biodiversity Report May 2025.pdf](#)

Links

- Et europæisk netværk af 150 organisationer, der alle arbejder for at udbrede den dyrkede biodiversitet, har med underskriftindsamlingen “Raise Our Forks for Diversity” indsamlet 200.000 underskrifter imod den nye lovgivning.

<https://mitmachen.arche-noah.at/en/raise-our-forks>

- Hjemmeside for Foreningen Frøsamlerne

<https://www.froesamlerne.dk/forside>

- Hjemmeside for Landsforeningen Praktisk Økologi

<https://www.oekologi.dk/>

- Hjemmeside for Frie Bønder - Levende Land

<https://friebonderlevendeland.com/>

FAKTABOKS

Landsforeningen Frøsamlerne arbejder for at bevare kulturplanternes mangfoldighed ved at indsamle, dyrke og dele over 600 forskellige traditionelle – og i mange tilfælde sjældne - grøntsager, blomster og frugt i deres haver. Overskud sælges på markeder og i foreningens webshop, og der formidles om frøsamling og agrobiodiversitet.

www.froesamlerne.dk

Frie Bønder – Levende Land har rod i husmandsbevægelsen og arbejder for liv på landet, et demokratisk madsystem og naturnært landbrug.

www.friebonderlevendeland.com/

Landsforeningen Praktisk Økologi arbejder for at øge viden om økologisk dyrkning og bæredygtig levevis ved at formidle viden om livet i jorden, diversitet og mangfoldighed i de grøntsager vi dyrker og spiser

www.oekologi.dk/